

HÉTFALU

SZERKESZTŐK: HOCHBAUER GYULA
ÉS DR. KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

ALAPÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE (1906–1911):
DR. FEKETE ENDRE ÉS KISS BÉLA

• DR. BENCZE MIHÁLY

PETRÁS MÁRIA MÉLTATÁSA

Az újszövetségi történetekhez, mindenekelőtt Szűz Máriához kötődő alkotások a magyar katolikus hitvilág egy különleges hordozójához a csángókhoz kötődnek. Az onnan származó, immár Magyarországon élő és alkotó művész munkásságának esztétikai középpontjában a rájuk jellemző érintetlen, romlatlan hitnek a megjelenítése áll. Petrás Mária a nehéz, kemény és érdes samottból formálja meg azokat a finom és gyengéd érzelmekkel teli szobrait, ahol Mária nemcsak mint anya, nemcsak mint vallási jelkép, hanem mint egyetemes emberi példa és érték-hordozó jelenik meg előttünk. Petrás Mária szerint: „Úgy érzem, Istentől kapott feladatom az, hogy azt a szépséget, amit a mi kicsi népünk jelent, elmondjam, főként a kerámián és énekhangon keresztül, mert a moldvai csángóság megőrizte a természetes ösztöneit, tudását, hordozza az ősi hitét, egészen a teremtésig visszamenően.”

Petrás Mária 1957. január 19-én született a Bákó megyei Diószénben, édesapja Petrás Vazul, édesanyja Miklós Nica. Szülei mindketten tősgyökeres, moldvai csángó földművesek. Nyolcgyermekes családjában ő a legidősebb gyermek. 1963-ban, hatévesen kezdte általános iskolai tanulmányait Diószénben. 1974–1976-ig Hétfaluban tanult az elektrotechnikai szakiskolában, amit kitüntetéssel fejezett be. 1975–1978-ig a brassói Képzőművészeti Nép-főiskola grafika szakán, Klement Béla osztályában tanult. 1977-ben férjhez ment. 1978-ban megszületett Róbert fia, 1980-ban Alina lánya, 1985-ben elváltak. 1986-ban esti tagozaton elvégezte a gimnáziumot és a hétfalusi Electroprecizia gyárban dekortörként helyezkedett el. 1988-ban színházi plakátjaival országos első helyezést nyert, Besztercenaszódon. Otthagyta az állását és önálló lett: festészetből, rajzolásból és méhészkedésből élt. 1990 nyarán jött először Magyarországra egy csángó küldöttség tagjaként, Domokos Pál Péter születésnapjához

szöntésére. Az ünnepségen többen látták rajzait, és meghívták tanulni (magyarul írni és olvasni) a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe. 1990 óta folyamatosan és aktívan részt vesz a csángó ügyeket szolgáló anyaországi és határon túli szervezetek munkájában. Rendszeresen énekel csángó népdalokat nemzeti és nemzetközi kulturális rendezvényeken. 1991-ben megkezdte tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán. 1995-ben Csekovszky Árpád növendékeként jelesen diplomázott és azonnal felvételt nyert a mesterképzőre, melyet kitüntetéssel fejezett be 1997-ben. Diplomamunkája a Csángómagyar Golgota, amely egy három és fél méter magas, két méter széles, közel életnagyságú, öt alakos mázatlan kerámia és a dévai Ferenc Kolostor kerengőjében áll. Petrás Mária szakdolgozatát a csángókról írta – címe: *Panaszolkodás Istennek*. És a diplomamunkája a szülőfalujának szánt kereszt volt. Minthogy a falu – hihetetlen! – nem fogadta el az ajándékot, végül is a dévai Ferenc Kolostorban talált méltó helyet a szoborcsoport (*Krisztus a kereszten* – 1997). Mi indította a művészt eme plasztikai vallomásra? „Akkoriban sokat gondolkodtam a sorsunkon – mondta egy általam készített interjúban (*A boldogság dimenziói* – 2009) –, és úgy éreztem, hogy Krisztus sorában van részünk. Ahogyan Krisztus keresztre jutott, mi is keresztre fogunk jutni. Sőt, már azon vagyunk. Keresztre vagyunk feszítve.”

Petrás Mária 2001 óta Pomázon él és tevékenykedik, férje Döbrentei Kornél magyar költő.

1997 tavaszán nyíltak első, önálló, jelentősebb kiállításai Zuglóban majd Százhalombattán, amelyeket több mint 200 követett, a fővárosban, szerte az országban és külföldön. (Brüsszel, Gratz, Toronto, Padova, Aosta, Vittorio Veneto, Este, Santa Agata de Feltria, Scecin, stb.). 1998 óta tagja az olaszországi Katolikus Művészek Egyesületének. 2011–2016 között A Magyar Tehetség Nagykövete. 2013 óta a Magyar

Művészeti Akadémia rendes tagja.

Köztéri alkotásai: Krisztus a keresztfán (Dévai Ferenc Kolostor, 1998), Kájoni dombormű és falucímer (Jegenye, 1998), Isten báránya, Keresztelő Szent János, falucímer (Bükkzsérc, 1998), Czech János és Bem találkozója (Csucs, 1998), Isten báránya és falucímer (Krémer, 1998), Szent István és falucímer (Epöl, 1998), II. Rákóczi Ferenc és falucímer (Körösfő, 1998), Vasvári Pál és falucímer (Magyarvalkó, 1998), Magyarok Nagyasszonya (Budapest, Donáti u., 2000), Keresztút (Sitke, 2000), Keresztút (Százhalombatta, Szent István templom, 2000), Szoptatós Madonna (Budapest, SE I. Gyermekgyógyászati Klinika, 2001), Keresztút (Szár, 2001), Csángó Madonna (Budapest, SE I. Belgyógyászati Klinika, 2002), Feszület (Magyarfalu, 2003), Piéta (Budapest, Országos Onkológiai Intézet kápolnája, 2005), Napba Öltözött Mária (Budapest, Befogadás Háza, MMSz, 2005), Béke Királynője (Külsőrekecsin, 2005), Csángó Madonna (Viszántya, 2006), Nepomuki Szent János (Szigetköz,

templom, 2006), Piéta (Budapest, SE II. Belgyógyászati Klinika, 2008).

*

Zenei tevékenysége. A **Tatros együttes** tagjaként fellépett: Olaszországban, Ausztriában, Franciaországban, Hollandiában, Lengyelországban, Belgiumban.

A **Muzsikás együttes** rendszeres vendége 2005 óta, és többek között közös hangversenyeken vettek részt: 2005-ben Erdély nagyvárosaiban és a Zeneakadémián. 2006-ban Antwerpenben az egésznapos Bartók-Happening komolyzenei rendezvényen és a karácsonyi koncerten a Zeneakadémián. 2007 Franciaország, Spanyolország, Ausztria, Japán: La Folle Journée rendezvénysorozat. 2008 Kodály estek állandó vendége. Muzsikás Jubileumi Koncert, Spanyolország Sevilla WOMEX díjátadás, Muzsikás Karácsony a Zeneakadémián. 2012 Carnegie Hall (New York). 2013 Dél-Korea. 2017 Muzsikás Bartók-turné – 16 koncert Magyarországon. 2014–2022 itthon és több Európai országban.

(Folytatása a 2. oldalon.)

• DR. BENCZE MIHÁLY

PETRÁS MÁRIA MÉLTATÁSA

(Folytatás az 1. oldalról.)

2017-ig nem szervezeten, de 2017-ben összehívta a **PETRÁS ZENEKART**, amely zenekarral már felléptek és a jövőben is meghívásai vannak. 2022.08.16. Muzsikás Együttes koncert. Dunakeszi, Hangjegy Színház, Sisi Nyár színpad, 2022.10.07. Muzsikás Fesztivál a Fonóban. Énekeljünk együtt Napkelettől Napnyugatig koncert – Petrás Mária zenekara. Budapest, Fonó Budai Zeneház, 2022.10.08. Magyar Kincsek ünnepe. Muzsikás koncert Petrás Máriával és Balogh Kálmánnal. Budapest, Zeneakadémia, 2022.10.22. Jóska bácsi nem múlt, hanem a jövő. Petrás Mária tisztelgése litániával és énekkel Molnár V. József, a Kárpát-haza néplélek- és néprajz kutatójának ünnepélyes bronz mellszobrának avatásán. Budapest, XVI. kerület, Mátyásföld, Erzsébetliget. 2022.12.17. Muzsikás Karácsonyi Koncert. Budapest, FMH Temi Fővárosi Művelődési Háza, 2022.11.27. A Nemzet Betleheme ünnepélyes átadása. Petrás Mária és zenésztársai. Budapest, Kossuth tér, 2023.01.27. Előadás a moldvai magyarság hites életéről. Congregatio Jesu Szerzetesrend. 2023.02.02. Pálosok - a Magyar Nemzeti Múzeum rendtörténeti vándorkiállításának megnyitója Romániában, Székelyudvarhelyen Petrás Mária énekével. 2023.02.09. Petrás Mária kiállítása. Lengyelország, Varsó, Liszt Intézet, Varsói Magyar Kulturális Intézet. Petrás Mária és a Szépszerével együttes koncertje, a kiállítás, valamint a csángó-magyar kultúra és vallásosság bemutatása. 2023.02.11. Lengyelország, Krakko.

Díjai: 2006 – Szervátiusz Jenő-díj, 2006 – Magyar Művészetért Díj, 2010 – Magyar Művészetért Díj, 2011 – Regionális Prima díj (Közép-Magyarország), 2013 – Prima Primiissima Díj, 2013 – Párhuzamos Kultúráért Díj (a Mediawave – Nemzetközi

Vizuális Művészeti Alapítvány díja), 2014 – Pilisszentkereszt díszpolgára díj, 2015 – Márton Áron-émlékérem, 2016 – Magyar Örökség díj (a Magyar Örökség és Európa Egyesület díja), 2020 – Pomáz díszpolgára.

Hitvallása: „*Abban a világban, amelyben születtem, imádságos hangnagyzással kezdődött a nap, és avval is ért véget.*

Acsaládokgazdagságátnyolc-tíz-tizenkét gyermek jelentette. Az öt évestől a legöregebbekig mindenkinek nélkülözhetetlen szerepe volt. Hétköznap azért dolgozott az ember erővel és szorgalommal, mert előtte állt egy-egy ünnep. Az ünnep előtt mindig nagy készülődések voltak. Az emberek kitisztították lelküket, életüket, házukat, istállóikat, ólaikat, kertjeiket, falujukat, megbocsátottak, megbékültek, misére mentek szép ünneplő ruhában, és délután megjárták egymást. Az ünnepek nagy örömmel teltek, mindent meg tudtak maguknak teremteni úgy, hogy nem voltak senkinek a szolgálói. Tudták, hogy mi a rendje a világnak, mert a nap, a hold, a csillagok, az időjárás és a mélységes hitük útbaigazították őket. Akármit nem cselekedtek, akármit nem ejtettek ki a szájukon. Névtelen szentek között nőttem fel, akik a sereg gyermekükkel körülvéve tudtak énekelve szólni, fonní, gyönyörűen hímezni, varázslatossá tenni azt a nehéz világot. Bőjtöl és imádsággal, Mária erejével elmesszítették a testi-lelki bajokat. Az ő képüket szeretném példaként a világ elé tárni.

Igen, Petrás Mária a nehéz történelmi időköt átélte, és most is átélő moldvai csángóság kulturális nagykövete lett, kibontakozásában a barcasági csángóság is hozzájárult.

Tisztelt Petrás Mária művésznő! Hatalmas és értékes munkájának elismeréseként kérem, fogadja el a barcasági magyarság részéről a Zajzoni Rab István-díjat! Isten éltesse!

• SZERKESZTŐSÉG

HÉTFALUSI HÍREK

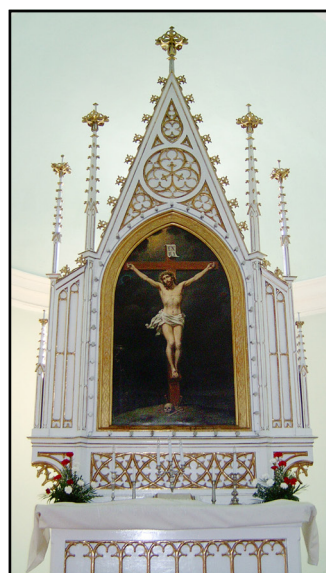
Január 21–28. között tartották Négyfaluban az ökumenikus imanyolcadot. Az evangélikus, református, unitárius és katolikus hívek minden nap más-más templomban hallgatták Isten ígését. A 2024. évi ökumenikus imahét tematikáját és istentiszteleti rendjét az afrikai Burkina Fasó-i ökumenikus munkacsoport készítette számunkra. Az imahét programadó témája: „*Szeresd Uradat, Istenedet... felebarátodat pedig, mint saját magadat.*” (Lk 10,27)

Január 27-én jótékonyági kézműves foglalkozást szerveztek a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub Tagjai Fejér Krisztina zajzoni óvónő kezdeményezésére. Célja az volt, hogy a közösség segítsen Eriknek, egy zajzoni

egyéves kisfiúnak, akinél Smith-Lemli-Opitz-szindrómát (SLOS) diagnosztizáltak, és a családnak minden anyagi támogatásra szüksége van, hogy a kisfiú kezelését hónapról hónapra folytathassa. A foglalkozás nyomán mintegy 4000 lej gyűlt össze, amelyet Sipos Emese adott át a jelenlévő családnak.

Gyülekezeteinkben megkezdődtek a hagyományos szeretetvendégségek. A türkösi evangélikus gyülekezet január tartott kukoricaestet, amelyen Gírás István fényképgyűjteményét bemutatva, múltbeli emlékeket idézett.

A tatrangi evangélikus gyülekezet első törökbúza-estje farsangi hangulatban telt. Köszönet illeti érte a helyi óvodásokat és óvónőjüket.

Szeretettel meghívunk mindenkit a 2024-es csernátfalusi konfirmandusok szervezte kukorica estre, amelynek keretében előadást tart dr. Kovács Lehel István:
„Az oltár gótikus stílusban építendő” – Kupcsay János oltárkészítő mester élete és munkássága
Áhítat: Nt. Török László lelkész

Csernátfalva, 2024. február 6., 18 óra

• DR. BENCZE MIHÁLY

MÁTÉ KÁROLY NÉGYFALU DÍSZPOLGÁRA LETT

A csernátfalusi Metromat cég, a mérstudomány területén világmárka, 2023 novemberében ünnepelte fennállásának 30. évét, és a cég igazgatója Máté Károly életének 80. évét, akit szülőföldje Zajzoni Rab István díjjal tüntetett ki 2017-ben. Máté Károly 1978 és 1993 között a Román Fotóművészek Egyesületének a tagja. Részt vett több mint 150 hazai és külföldi tárlaton. Kiemelkedő sikere volt a barcelonai Frederico Garcia Lorca tiszteletére rendezett grafikai világkiállításon, valamint három alkalommal a Kyotoi Művészi Akadémia által rendezett Impact Art Festival-on, munkáit a katalógusokban közzölték. A Metromat tagja a Brassói Kereskedelmi és Ipari Kamarának, a ROLAB országos laboregyesületnek és az ETR-REC elektrotechnikai Klaszternek. A

francia hitelminősítő intézet Excelent minősítésben részesítette a cég gazdasági eredményeit, és Közép-Európa legjobb 1500 cége közé sorolták be. A Brassói Kereskedelmi és Ipari Kamara immár 16 éve rendhagyóan első helyen díjazta. A Metromat a törvény által megengedett szponzorálási összeggel a helyi kultúrát támogatja, az anyanyelvi oktatást és a könyvkiadást. Azt az iskolát támogatják, ahol az alkalmazottak gyerekei járnak, hisz ez több generációt szolgál. Fiatlajaink érvényesüljenek a szülőföldön. Négyfalva polgármesteri hivatala Máté Károly hatalmas munkásságának elismeréseként 2023. december 22-én Négyfalva díszpolgárává avatta. A Barcaság nevében gratulálunk, és további sikereket kívánunk Károlynak és cégének!

• HLAVATHY ZSUZSÁNA, VERES EMESE GYÖNGYVÉR

PÖRÖG, HA PÖRGETJÜK... ÉRDEMES! ÉRDEMES?

Visszatekintés a Barcasági Csángó Alapítvány 2023-as évére

Egy év elteltével mindenki visszatekint, összegez, és többnyire az elért eredmények tükrében néz a jövőbe, tervezi a következő évet. Nincs ez másként a Barcasági Csángó Egyesület, ismertebb nevén a Barcasági Csángó Alapítvány háza táján sem. Így hát összeírtuk, hogy mi minden zajlott nálunk, velünk, másokkal együtt. Mivel tevékenységünk, munkánk a közösségért, a közösséggel és olykor a közösség tagjainak támogatásával zajlik, a közösségnek is számot adunk. Idén azonban rendhagyó módon, inkább mintegy felsorolásként, tematikusan pontokba szedve. Úgy talán áttekinthetőbbek a rendezvények, az események, hiszen mi magunk is meglepődünk az év eseményeinek sűrűségén.

Mindenekelőtt arról kell beszámolnunk, hogy a következő három évben, a tisztújításnak köszönhetően, az alábbi személyek felelősek az alapítvány tevékenységéért: Hlavathy Zsuzsanna – elnök, Székely Gyöngyi – alelnök, Bencze Margareta – titkár, további kuratóriumi tagok: Bíró Zsolt, Buna Papp Róbert, Deák János, Géczi Gellért, Gócza István, Hlavathy Péter, ifj. Magdó János, Stanciu Melinda. Köszönjük a bizalmat, munkánkat a továbbiakban is az eredeti célkitűzéseknek és a lehetőségnek tükrében fogjuk végezni.

Lássuk hát, hogy mi is történt 2023-ban!

Saját eseményként ismét megszerveztük a tojásírás éjszakáját, hetedszer adtuk át az Osztályszellem-díjat, volt foglalkozásokkal teli gyermeknap, majd következtek a nyári napközis táborok. Az alapítvány helyet tudott biztosítani a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum Petőfi-buszának, de a nagy költőnk születésének évfordulóján nem csak helyszínt biztosítottunk. A karácsonyi vásárban mutattuk be a #Petőfi200 – Akkor és Most-pályázat eredményeit egy kiállításal egybekötött zenés irodalmi esten. Vendégünk volt Benedekffy Katalin énekesnő is, akinek könyvét mutattuk be, és nálunk láthatták a Karakürt – zenés előadást is.

Partnerként vettünk részt a Barcasági síkupán a 4Village Ski&Ride síiskolával, tojást írtunk a megyében

több településen a Brassó Megyei RMDSZ Nőszervezetével, ott voltunk a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub mellett a Szent Mihály-Napok lebonyolításában, akárcsak a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete mellett, hogy itt tarthassák riporttáborukat Négyfaluban. Méhnyakrákszűrés elvégzését segítettük a négyfalusi és a Brassó Megyei RMDSZ-szel, és „Az önismeret, az önbecsülés fejlesztése a pedagógusi és csoportvezetői munkában” címmel képzést szerveztünk a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségével együtt.

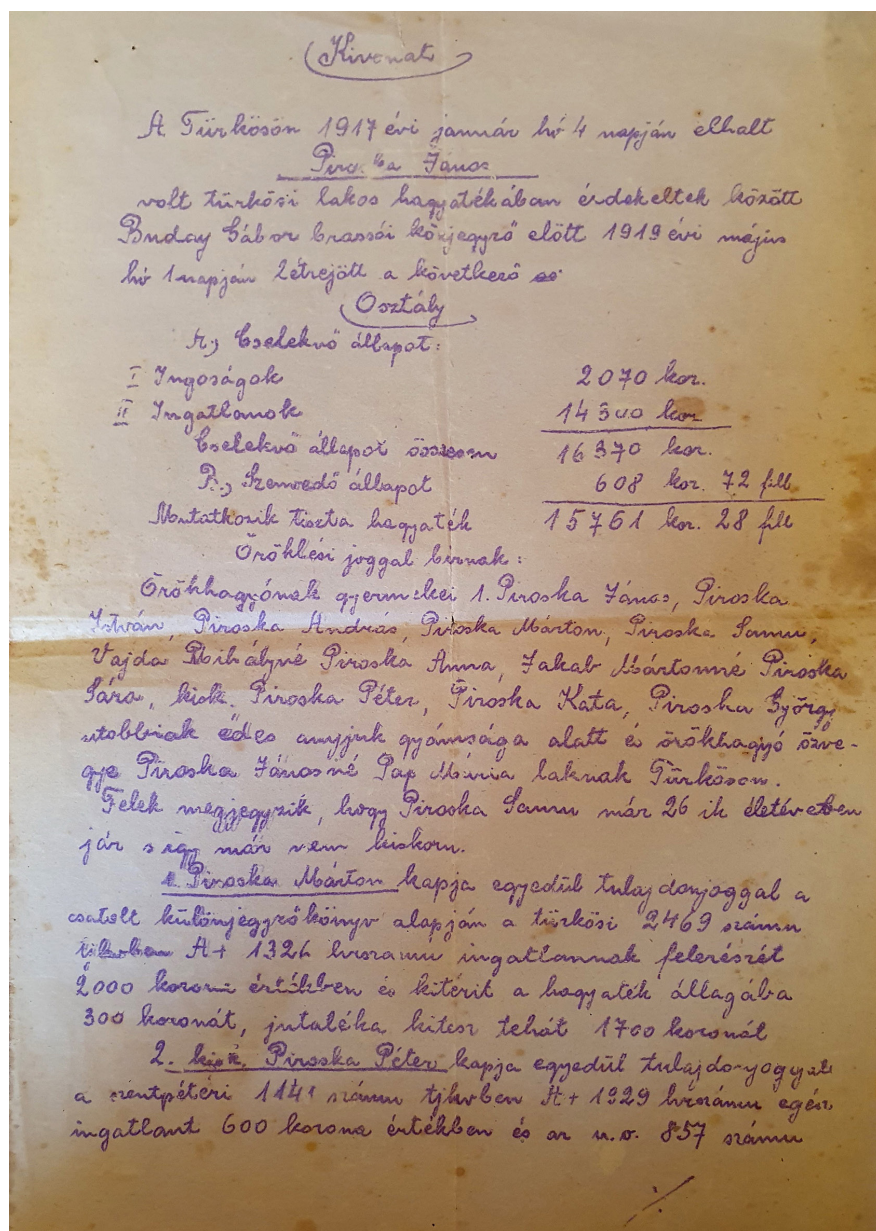
Voltak rendezvények, amelyekhez „csak” az infrastruktúrát biztosítottuk: Ilyen volt a Hétfalusi Ifjúsági Napok, az Izgága és a Momo-tábor, a 7Nap7Sport7Falú, a Zajzoni Rab István Középiskola (ZRIK) gólyáinak hétfvégje, az András-napi ifjúsági buli, a karácsonyi vásár, a ZRIK karácsonyi bulija, valamint a 059-es cserkeszcsapat évzáró találkozója.

Mindeközben kézzelfogható eredményeket is igyekeztünk letenni az asztalra. Ilyen volt az 5. Barcasági füzet: *Barcaújfalu, Krizba, Apáca gyerekeknek*, valamint a 6. Barcasági füzet: *A hámosrokolyától a magyar-ruháig – A barcasági csángók ünnepi viselete* címmel. Elkészült a *Barcaság gyerekeknek* című animációs film is, két nyelven (magyarul és románul), és idénre sem maradtunk tematikus naptár nélkül. A füzeteket és az animációt kilenc településen mutattuk be a megyében, nemcsak magyar közösségekben, hanem román iskolákban is.

Jelen voltunk kiadványainkkal, termékeinkkel és foglalkozásainkkal a II. Csángó Zarándoklat Világtalálkozón, Székelyudvarhelyen a Míves Emberek Sokadalmán, illetve a Haferland Fesztiválon.

A rendezvények szervezése közben kérdések merülnek fel, hiányosságokat tapasztalunk, képzésre is szorulóknak. Tavaly kettőn is részt vehettünk és tanultunk. Volt 2 főnek táborvezető-képzés kezdőknek és haladóknak – *Hogyan szervezz jó tábort?* – címmel, majd egy újabb táborképző: *Élmény-és tevékenység-központúság a táborok tervezésében és megvalósításában* címmel.

A rendezvényekhez, kiadványokhoz, támogatásokhoz bevétel is kell.

Ezt biztosították a szállást kérő csoportok, a terembérletek vagy a pályázatok: a Bethlen Gábor Alap Gondoskodó Nemzet Programjától működésre, rendezvényekre, a Communitas Alapítványtól a Petőfi200-rendezvényre, gyerektáborokra, az Osztályszellem-díjra érkeztek, de támogatott Négyfalú Helyi Tanácsa, Brassó Megye Tanácsa. Nem hagyhatjuk ki a felsorolásból a helyi vállalkozókat – Metromat, Yurta, Paprika Bolt, Dencopan, Tothék Pékség – sem, ám a támogatásainak legnagyobb része a ZRIK felé irányul, az alapítvány nem használja ezeket fenntartási költségekre. Programjainkhoz, kiadványainkhoz segítséget nyújtott a Bibas, Global Source, Pont Systems, Prexintex, Zol Modul Concept, Zosta Modul. Az alapítvány működtetésének fő támogatója a Bethlen Gábor Alapkezelő ZRT.

A befolyt összegeknek és a körültekintő, költséghatékony gazdálkodásnak köszönhetően könnyelhetjük el a tavalyi év legnagyobb befektetéseként a konténer fürdő vásárlását, amellyel szeretnénk biztosítani a megfelelő és magasabb szintű higiéniai körülményeket.

A hagyományátadást nemcsak ki-

adványainkkal vagy a hagyományos tojásírás tanításával kívánjuk elérni, hanem kézműves tanfolyamok szervezésével vagy éppen a Kéknefelejcs Néptáncgyűttes működtetésével, úgy mint pályázatok összeállítása, megvalósítása és elszámolása, próbák, fellépések koordinálása, a ruhatár karbantartása, nyári edzőtábor megszervezése és utánkövetése által is.

Végül, de nem utolsó sorban az alapítvány működtetésében, a fentiekben felsorolt események és programok szervezésében, a pályázatok kezelésében, a népszerűsítés megvalósításában, a sajtóanyag megírásában közreműködött: egy alkalmazott, egy önkéntes, valamint a Magyar Miniszterelnökség Petőfi Sándor Programja által alapítványunkhoz delegált ösztöndíjas.

Az események tehát pörögtek, mert valakinek mindig támadt valami ötlete, vagy éppen a jól bejáratott rendezvényeket kellett ismét megszervezni, pörgetni a dolgokat. Olykor úgy tűnt, hogy nincs is kinek, nem is érdemes. Egy-egy jól sikerült esemény viszont mosolyt csalt az arcokra, és a jól eső fáradtság után mégis kijelenthettük: érdemes. A még jobb eredményekhez azonban kellene egy önfenntartó közösség is, hiszen a pályázatok végese-

• VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

BÁLBA HÍVTAK A PÜRKERECI BORICÁSOK

Az elmúlt harminc év alatt megszámlálhatatlan alkalommal láttam a boricás legényeket táncolni, és nem csak a legényeket. Először a pürkereciek jöttek még az 1990-es évek egyik karácsonyán, hogy egy magyarországi forgatócsoportnak táncoljanak a bácsfalusi papilak udvarán. A tatrangiakat másnap már a megszokott környezetben filmezhették. Az évtizedek folyamán többször csatlakoztam hozzájuk, hogy házról-házra kísérvé őket, figyelhessem a tánc megmaradását, alakulását, a generációk váltakozását. Aztán a kisebb-nagyobb rendezvényekről sem hiányozhattak, akár a fiatalok, akár az öregboricások, de felléptek határon innen és túl is igen gyakran. Az évek alatt egy helyre nem jutottam el: boricabálba. Az idén erre is sor kerülhetett. Az örömben azonban nagyon sok öröm is vegyült.

A pürkereci boricások zárták a sort, január 20-án vártak mindenkit a tatrang kultúrházba. Megszokott báli helyszín már vagy másfél évtizede, hiszen a saját falujukban kicsi a közösségi ház. Egykoron arról beszéltek az adatközlőim, hogy azért tartották a bált, hogy az is láthassa őket táncolni, aki a karácsonyi ünnep alatt nem fogadhatta a legényeket, és adományát átadhatta. Az adományozás idén sem maradt el, hiszen egy-egy tánc után valaki mindig megköszönte a legényeknek a szórakoztatást, a hagyomány őrzését, és – ahogy lenni szokott – a tréfa sem maradt: igaz, nem a hegy alá vagy éppen a patak hídjáig, de azért ki kellett táncolniuk a fiúknak a teremből, kinn a hideg téli éjszakában járni a hosszú boricát. Amikor már nem bírták szusszal, rázendített a zenekar, s húzták a talpalávalót a báli közönségnek. Volt, akinek kedve a tetőfokra hágott, s volt, akit éppen a zene döbbsített meg.

Kevés leírásunk van arról, hogy milyen néptáncokat is járt a hétfalusi csángóság, de gyakran emlegetik a hórát, mint rossz szokást, amelyet el kell hagyni. Hogy a hórát milyen zenére járták, illetve milyen is volt az a körtánc, nem tudjuk. Ha végigtekintek az erdélyi magyar táncainkon,

nem egynek a neve „oláhos” vagy „féloláhos,” de akad ilyen nevű tánc még Magyarországon is nem egy. Vagy említhetném a moldvai csángó táncházak népszerűségét, éppen a könnyen járható, dinamikus körtáncok miatt. A délszláv táncokról nem is beszélve, amely szintúgy kedveltek hasonló okokból kifolyólag. Akkor hát miért is döbbsentem meg azon, hogy a hétfalusi csángók örömmel álltak be a hórába, a szirbába? Biztosan semmiféle öröm nem vegyült volna az örömömbé, hogy eljutottam a bálba, ha csak egy-egy román dallam csendült volna fel. Hiszen együtt élünk a többségi nemzettel, szívesen látjuk őket rendezvényeinken is akár, sőt, megtiszteljük őket azzal, hogy „elhúzzuk a nótájukat.” Igen ám, de itt már nem a tiszteletadásról volt szó, hanem a teljes azonosulással. Megérkezésünkkor még magyarul beszéltek a zenekar tagjai, még köszöntötték a bálzókat, felkonferáltak magyarul, aztán már minden átváltott románra. Nem tudtam felmérni, hogy kik vannak többségben: a magyarok-e, vagy a románok, de ez esetben ez lényegtelen is. Elvégre ez egy boricabál volt, a pürkereci magyar legények szervezték. És mégis, magyar zene alig volt. Ahogy a pürkereci vatáf megjegyezte, sajnos, nem egyezték meg, hogy mit játsszon a zenekar. Így hát, szólt a „curáj”, ugye, így neveztük mindig gúnyosan ezt a fajta zenét. Pedig mennyi minőségi román népzene is van! Hány olyan gyönyörű dallam, amit hallgatni is öröm. De nem, itt teljes hangerőből szólt a szaxofon, és a magyarjaink kipurultán, energikusan ropták, mintha ezek a táncok is a miénkek lennének. Amikor felcsendültek az un. braso-veanca nevű tánc dallamai, csak egy hangváltás kellett volna, és máris lehetett volna húzni rá a hétlépőt vagy a gólyát, netán egy szász polkát is, és az egyensúly visszabilent volna. Ám ehhez ismerni kellene a helyi sajátosságokat, a regionalitás elvét, szórakoztatva nevelni is picit, de mindennek fölött egy vegyes zenekarban is megmaradni magyarnak egy magyar bálban.

• KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

A TÜRKÖSI PIROSKA CSALÁD (7.)

(Folytatás előző lapszámainkból.)

Innen kezdődően a családfa nagyon elterebélyesedik, több hosszú, széles ága van, így egyenként fogjuk tárgyalni ezeket.

Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalu 1950. november 8-án egyesült, előbb Szecseleváros, majd Négyfalu lett, így a születés és az elhalálozás helyét már külön nem tüntetjük fel, annál is inkább, mert a szülészet is Brassóba költözött, így sok négyfalusinak, hétfalusinak a születési helye Brassó. Az egyházi anyakönyveket továbbra is a régi településnevek szerinti egyházközségek vezetik.

A fennebb említett első ághoz fogunk visszatérni, és Piroška István (1881–1926), valamint Istók Sára (1889–1968) gyermekeit ismertetjük.

Ebben a részében az első ág Piroška István (1909–1966) és Gajdó Róza (1909–1989) leszármazottjai. Házasságukból három fiú született: Piroška István (Csernáton, 1940, de párnapos korában meg is halt), Piroška Ödön (Csernáton, 1943. november 16.), valamint Piroška András (Csernáton, 1945, szintén pár napot élt).

Piroška Ödön 1972. szeptember 16-án feleségül vette Pataki Sándor és Jankó Júlia lányát, Pataki Irmát (Hosszúfalu, 1950. június 1.). Házasságukból két fiú született Piroška István (1972. december 23.) és Piroška Sándor (1975. február 2.). István első házastársa Nyárádi Katalin (1973. szeptember 10.), második felesége Demeter Edith (1981. október 3.). Házasságukat az Úr két gyermekkel áldotta meg: Piroška Andorral (2002. március 25.) és Piroška Dáviddal (2004. december 15.).

A második ág Piroška János (1911–1992) és Ravasz Borbála (1908–1988) ága. Piroška János 1937. április 14-én Bukarestben feleségül vette Ravasz Borbálát (Újtsunád, 1908. augusztus 27. – Tusnádfürdő, 1988. szeptember 4.). Házasságukból egy fiú született, Piroška Zoltán (Csíksomlyó, 1942. január 13. – Tusnádfürdő, 2007. május 17.), aki 1968. július 14-én, Tusnádfürdőn feleségül vette Bara Magdolnát (Csíkszentdomokos, 1948. december 24.). Két gyerekük született: Piroška Edit (Tusnádfürdő, 1968. augusztus 9.), illetve Piroška Zoltán (Tusnádfürdő, 1975. december 15.), felesége Heipel Judit Helda (Székelyudvarhely, 1982. november

9.). Egy lányuk van Piroška-Heipel Kata (Székelyudvarhely, 2013. március 9.).

A Piroška András (1883–1940) és Jónás Anna (1889–1974) részében a Piroška András (1924–1997) és Miklós Ilona (1932) ága folytatódik a jelenben. Miklós Ilona igen szép kort élt meg, a tanulmány megírásának pillanatában 92 éves. Két fiúk született Piroška Béla (1957. október 11. – 2021), aki 1980. április 20-án Türkösben feleségül vette Szörnyi István és Buna Irén lányát, Szörnyi Magdolnát (1958–2017. április 9.). Egy lányuk született: Piroška Éva (1980. június 11.). Piroška András és Miklós Ilona második fia Piroška András (1962. június 4.), felesége Köpe Erika Vilma (1969. április 7.). Két gyermekük van: Piroška Róbert (1993. augusztus 17.), valamint Piroška István András (1997. június 29.).

A családfa következő részéje dédapám, Piroška Márton (1892–1947) és dédanyám, Székely Róza (1893–1956) ága.

Első ága nagyapám, Piroška Árpád (1921–1982) és nagyanyám, Bencze Ilona (1925–2002) ága. Először Türkösben laktak albérletben, majd házat vásároltak Hosszúfaluban a Bornalikban (előbb Piatra Mare, ma Petőfi Sándor utca). Két gyermekük született: Piroška Sándor (1947–1951), aki gyermekkorában meghalt, valamint édesanyám, Piroška Magdolna (1952. szeptember 25. – 2016. május 3.), aki 1974. május 15-én, Brassóban, feleségül ment a máréfalvi Kovács Domokos (1913–1981) és a gyimesi Dobos Anna (1919–1992) fiához, Kovács Domokoshoz (Máréfalva, 1946. február 4. – Bukarest, 2010. november 22.). Házasságukból három gyermek született Kovács Lehel István (Brassó, 1975. január 21.), egy halva született fiú (Brassó, 1977. február 23.), aki „e létben nem kapott nevet”, valamint Kovács Tímea (Brassó, 1979. január 5.). Ezen az ágon a Piroška nevet senki nem vitte tovább.

A második ág Piroška Márton (1923–1990) és Bálint Anna (1926–2000) ága. Egy fiúk született Piroška András (1952. június 25.), felesége Benedek Andir Ibolya (1955. április 9.), gyermekük Piroška Arnold András (1982. február 28.).

A harmadik ágat Piroška Mihály képviseli, aki 1925-ben született és 1947-ben, fiatalon, meg is halt. (Folytatjuk.)

